

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 5

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 180

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Општи циљ програма:

Општи циљ наставе математике јесте да оспособи ученике оштећеног вида за усвајање елементарних математичких знања која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву, да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свијет и свестраном развоју личности ученика, те да оспособи ученика за примјену усвојених математичких знања у рјешавању разноврсних задатака из животне праксе;

Посебни циљеви програма:

- Усвојање система одређених математичких знања и умијећа неопходних за схватање појава и законитости у природи и друштву, активну спознајну дјелатност у процесу учења, успјешно настављање математичког образовања и самообразовања;
- Стекње основне математичке културе потребне за откривање улоге и примјене математике у разним подручјима човјекове дјелатности;
- Стекње способности усменог и писменог математичког изражавања са свим његовим квалитетима (јасност, прецизност, једноставност, концизност, потпуност итд);
- Оспособљавање се за примјену одређених знања у рјешавању разноврсних задатака из животне праксе;
- Упознавање најважнијих равних и просторних геометријских облика (фигура) и њихових узајамних односа;

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Природни бројеви до 1000	10
2. Основне рачунске операције у скупу природних бројева до 1000	111
3. Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	38
4. Разломци	8
5. Мјерење и мјере	13

Оперативни циљеви/Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1: Природни бројеви до 1000 (10)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • упознати и савладати бројеве прве хиљаде;	<ul style="list-style-type: none"> • Стотине прве хиљаде; • Упорјеђивање стотина	Српски језик (садржаји из књижевности- рецитације које укључују бројање,

<ul style="list-style-type: none"> • упоређивати бројеве прве хиљаде и показивати на бројевој правој; • упознати, читати и писати троцифрене бројеве. 	<p>прве хиљаде;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стотине и десетице прве хиљаде; • Упоређивање стотина и десетица прве хиљаде; • Упознавање и читање бројева до 1000; • Троцифрени бројеви; • Упоређивање троцифрених бројева. 	<p>бројеве...)</p>
---	---	--------------------

Тема 2: Основне рачунске операције у скупу природних бројева до 1000 (111)

<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • успјешно изводи операције сабирања и одузимања у оквиру 1000; • користи својства комутативности, асоцијативности и дистрибутивности за брже и рационалније рачунање; • овлада појмовима сталности збира и разлике; • успјешно ријешава једноставније једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем; • усвоји принципе писменог сабирања и одузимања, са и без прелаза; • објасни начин писменог сабирања и одузимања са прелазом јединица и десетица; • самостално састави текстуалне задатке и предвиди њихова рјешења; • анализира поступак рјешавања једначина и неједначина са троцифреним бројевима; • манипулише математичким појмовима у вези са множењем и дијелењем; • усвоји поступак множења и дијелења декадним јединицама; • дефинисше својства дијелења збира и разлике бројем; • прикаже сталност количника и производа; • покаже начин дијелења са остатком и начин провјере резултата; • упозна писмено множење и 	<p>Сабирање и одузимање до 1000 (33 часа)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сабирање и одузимање стотина; • Замјена мјеста сабирака; • Здруживање сабирака; • Примјена својства сабирања; • Сабирање троцифреног и једноцифреног броја; • Одузимање једноцифреног броја од троцифреног; • Сабирање троцифреног броја и десетица и одузимање десетица од троцифреног броја; • Сабирање троцифреног и двоцифреног броја • Одузимање двоцифреног броја од троцифреног; • Сабирање и одузимање троцифрених бројева; • Зависност збира од сабирака; сталност збира; • Зависност разлике од умањеника и умањеоца; сталност разлике; • Једначине са сабирањем и одузимањем; • Неједначине са сабирањем и одузимањем. <p>Писмено сабирање и одузимање до 1000 (21 час)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сабирање троцифрених бројева (збир јединица 	<p>Српски језик (садржаји из књижевности- рецитације које укључују бројање, бројеве...)</p> <p>Ликовна култура (моделовање и обликовање)</p> <p>Природа и друштво (Дјелатност људи условљена природним богатствима, временским приликама и потребама)</p>
--	---	---

<p>дијелење једноцифреним бројевима;</p> <ul style="list-style-type: none"> • практично примјени писмено множење и дијелење у рјешавању једноставнијих једначина и неједначина у скупу бројева до 1000; • прикажи поступност и редослијед рачунских операција; • објасни улогу заграде у математичком изразу; • ријеши задатак са највише три рачунске операције и са заградама; • анализира текстуалне задатке, а затим их претвори у тачан математички израз; • рјешава задатаке са промјенљивом. 	<p>није већи од 9);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одузимање троцифрених бројева (број јединица умањеника већи од броја јединица умањеоца); • Сабирање троцифрених бројева (збир јединица већи је од 9); • Одузимање троцифрених бројева (број јединица умањеника мањи је од броја јединица умањеоца); • Сабирање троцифрених бројева (збир десетица већи је од 9); • Одузимање троцифрених бројева (број десетица умањеника мањи је од броја десетица умањеоца); • Сабирање више троцифрених бројева; • Једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем. <p>Множење и дијелење до 1000 (30 часова)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Множење и дијелење; • Множење и дијелење са 10 и са 100; • Замјена мјеста чинилаца; • Здруживање чинилаца; • Множење збира и разлике бројем; • Множење двоцифрених бројева једноцифреним; • Дијелење двоцифрених бројева једноцифреним; • Множење и дијелење троцифрених бројева једноцифреним; • Зависност производа од чинилаца; сталност производа; • Зависност количника од дјеленика дјелиоца; сталност количника; 	
---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Дијелјење са остатком; • Једначине са множењем и дијелјењем; • Неједначине са множењем. <p>Писмено множење и дијелјење до 1000 (21 час)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмено множење троцифрених бројева са 2, 3, 4; • Писмено дијелјење троцифрених бројева са 2, 3, 4; • Једначине и неједначине. <p>Математички изрази (6 часова)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Редосљед операција – заграде; • Рјешавање задатака састављањем израза; • Изрази са промјенивом. 	
<p>Тема 3: Геометријске фигуре и њихови међусобни односи (38)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формира представе о тачки, прави и полуправи; • уочи, црта (по могућности) и слаже паралелне и нормалне праве; • користи се успјешно прибором за цртање и слагање; • формира представу о кругу и кружници; • прави круг и кружницу; • наброји основне елементе круга; • уочи, прави, и црта прави, оштри и тупи угао; • објасни и прикаже постанак угла, именује врсте углова и зна како се обиљежавају углови; • уочи, именује, прави и црта фигуре правоугаоника и квадрата; • дефинише појам квадрата и правоугаоника; • уочи, направи и обиљежи троугао; 	<p>Тачка, полуправа, права и раван</p> <ul style="list-style-type: none"> • Раван; • Полуправа; • Међусобни односи двије праве и једне равни; • Цртање и слагање паралелних права; • Нормалне праве; • Цртање и слагање нормалних прави. <p>Круг</p> <ul style="list-style-type: none"> • Круг и кружница; • Прављење круга и кружнице. <p>Угао</p> <ul style="list-style-type: none"> • Угао и настанак угла; • Прави угао (препознавање, прављење и цртање); • Препознавање, прављење и цртање углова и упознавање са начином обиљежавања; • Врсте углова. 	<p>Ликовна култура (Преобликовање материјала, моделовање и простор)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • дефинише обим троугла и његово израчунавање; • израчуна дужину странице на основу познатог обима. 	<p>Правоугаоник и квадрат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правоугаоник и квадрат-учавање; • Прави угао и четвороуглови; • Правоугаоник и квадрат (тјемена и странице); • Састављање правоугаоника и квадрата; • Цртање правоугаоника и квадрата. <p>Троугао</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учавање троуглова; • Цртање и прављење троуглова; • Обим троугла. 	
<p>Тема 4: Разломци (8)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • упознати се са појмом разломка (именилац и бројилац); • одредити разломак неког природног броја; • ријешити једноставније задатке са разломцима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Разломци: половина, четвртина, десетина; • Разломци: $1/n$ $n=3, 4, 5, 6, 7, 8, 9$. 	<p>Ликовна култура (моделовање и обликовање) Природа и друштво (Дјелатност људи условљена природним богатствима, временским приликама и потребама)</p>
<p>Тема 5: Мјерења и мјере (13)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • упознати се са новим мјерама за дужину; • претворити мјерне јединице у веће или мање мјерне јединице; • извршити операције сабирања, одузимања, множења и дијелења са мјерним јединицама; • упознати се са мјерама за масу и операције са њима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мјерење дужи; • Мјерење дужи – милиметар, километар; • Мјерење масе; • Мјерење. 	<p>Физичко васпитање (мјерење тјелесног развоја и физичке способности)</p>

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- неопходно је познавати правила математичке нотације за Брајево писмо;
- ученик би трбао да већину нумеричких операција може урадити на Брајевој машини;
- модели геометријских тијела (цијели, на склапање и сл.) дају изванредне могућности за обраду наставних садржаја;

- дидактички материјал (дашчице за склапање) би требало да буде значајна помоћ при реализацији наставе из области геометрије;
- слијепи ученици би требало да познају олакшице за усмено рачунање како би се могли лакше снаћи у одређеним животним ситуацијама;
- ученике би требало наводити на самостално рјешавање проблема како би се у што већој мјери развила креативност, самопоуздање и мисаоне способности;
- неопходна наставна средства и материјали за рад са слијепим ученицима: рељефни цртежи, пластична фолија са прибором за цртање, уџбеници на Брајевом писму, апарат за математику, Брајева машина, наставни листови, Брајев метар и центиметар, говорна вага и друга средства по избору наставника;